

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาถึงปัญหา และข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ให้มีประสิทธิภาพ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ จำนวน ๓๓๕ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๙ รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๗๖๓ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ผลการวิจัยสามารถ สรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๑.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗ มีอายุอยู่ที่ ๓๖-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐ มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล ก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณารายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) **ด้านหลักนิติธรรม** โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.79$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อออกกฎระเบียบ คำสั่งถึงสิทธิหน้าที่ของ ประชาชน โดยมีการ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบโดยทั่วถึง อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$) รองลงมา คือการบริหารงานของเทศบาล ปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎเกณฑ์กฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยไม่ขัดต่อหลักการ อย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.89$) และเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอข้อร้องเรียน พร้อมดำเนินการ เพื่อปรับปรุงแก้ไข อย่างชัดเจนอยู่ในลำดับน้อยที่สุด. ($\bar{X}=3.50$)

๒) **ด้านหลักคุณธรรม** โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.66$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อ ไม่ละเว้นหน้าที่ของตนเอง ตั้งใจทำงานโดยจิตสำนึก อย่างเป็นธรรมชัดเจนสม่ำเสมอ อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.02$) รองลงมาคือเทศบาลปฏิบัติงานเป็นแบบอย่าง โดยมีการรณรงค์ให้ ประชาชนปฏิบัติศีล ๕ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.86$) และการปฏิบัติงาน เป็นไปโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม ด้วยความเที่ยงธรรม ชัดเจนสม่ำเสมอ อยู่ในลำดับ น้อยที่สุด ($\bar{X}=3.30$)

๓) **ด้านหลักความโปร่งใส** โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.65$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อแสดงความพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกภาคส่วน อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.15$) รองลงมาคือบริหารงานด้วยความมุ่งมั่น ในหน้าที่ โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งด้วยความโปร่งใสชัดเจน ($\bar{X}=3.79$) และการบริหารงานโดยเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงาน อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับน้อยที่สุด. ($\bar{X}=3.26$)

๔) **ด้านหลักการมีส่วนร่วม** โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.73$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อเทศบาลทำประชาพิจารณ์ ประเมินผลงาน, ข้อคิดเห็น ประชาชน อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.97$) รองลงมาคือการวางแผนปฏิบัติงานโดยเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.97$) และการปฏิบัติงาน ด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม พร้อมรับข้อร้องเรียนต่างๆ โดยให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบ อยู่ใน ลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.43$)

๕) **ด้านหลักความรับผิดชอบ** โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.36$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อเทศบาลบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้

พนักงานทุกระดับเข้าไปมีบทบาทด้วยความเสมอภาค อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$) รองลงมาคือเทศบาลพร้อมรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบได้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.64$) และการปฏิบัติงานเป็นไปตามที่แถลงไว้ ด้วยสำนึกในหน้าที่ ที่พึงกระทำ อย่างชัดเจนอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.87$)

๖) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.11$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อการบริหารงานโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) รองลงมาคือการบริหารงานโดยใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ตามความถนัด อย่างชัดเจนค้ำค่า ($\bar{X}=4.47$) และการบริหารงานโดยปลูกจิตสำนึกให้ใช้ทรัพยากรของเทศบาลอย่างรู้คุณค่า อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.72$)

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชน โดยเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑) ด้านหลักนิติธรรม

ปัญหา

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านหลักนิติธรรมเกี่ยวกับยังขาดความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมาย มากที่สุด จำนวน ๕ คน รองลงมาไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จำนวน ๓ คน และน้อยที่สุดการจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสมกับความจำเป็นเร่งด่วน จำนวน ๒ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านนิติธรรมเกี่ยวกับควรจะมีการจัดอบรมด้านข้อกฎหมาย ระเบียบต่างๆ มากที่สุด จำนวน ๕ คน รองลงมามีส่วนร่วมการออกเทศบัญญัติให้ประชาชน จำนวน ๓ คน

๒) ด้านหลักคุณธรรม

ปัญหา

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านหลักคุณธรรมเกี่ยวกับเห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม มากที่สุด จำนวน ๔ คน รองลงมาไม่มีความสามัคคี จำนวน ๓ คน และน้อยที่สุดไม่มีความตั้งใจในการทำงาน จำนวน ๒ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านหลักคุณธรรมเกี่ยวกับควรปลูกมีจิตสำนึกยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มากที่สุด จำนวน ๕ คน รองลงมาผู้บริหารงานควรยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก จำนวน ๔ คน และน้อยที่สุดสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ทำอะไรก็สำเร็จ มีประสิทธิภาพ จำนวน ๓ คน

๓) ด้านหลักความโปร่งใส

ปัญหา

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านหลักความโปร่งใสเกี่ยวกับประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตรวจสอบ มากที่สุด จำนวน ๔ คน รองลงมาการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลยังไม่ค่อยมีการตรวจสอบ จำนวน ๓ คน และน้อยที่สุดการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง จำนวน ๒ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านหลักความโปร่งใส เกี่ยวกับควรแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบเช่น ติดประกาศ มากที่สุด จำนวน ๔ คน รองลงมาควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน ๓ คน

๔) หลักการมีส่วนร่วม

ปัญหา

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านหลักการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาล มากที่สุด จำนวน ๖ คน รองลงมาการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร จำนวน ๕ คน และน้อยที่สุดการรับฟังความคิดเห็นมีน้อยมาก จำนวน ๓ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านหลักการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับควรจัดให้มีการประชาคมหมู่บ้าน มากที่สุด จำนวน ๕ คน รองลงมาแจ้งข่าวสารข้อมูลการให้ทราบล่วงหน้าก่อนดำเนินการ จำนวน ๓ คน

๕) หลักความรับผิดชอบ

ปัญหา

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านหลักความรับผิดชอบ เกี่ยวกับไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองมากที่สุด จำนวน ๕ คน รองลงมาใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่มีชอบ จำนวน ๔ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านหลักความรับผิดชอบ เกี่ยวกับควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกในสิทธิ หน้าที่ และยอมรับผลจากการกระทำของตนให้แก่บุคลากร มากที่สุด จำนวน ๔ คน รองลงมาต้องมีความกระตือรือร้นต่อการแก้ไขปัญหา จำนวน ๓ คน

๖) หลักความคุ้มค่า

ปัญหา

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านหลักความคุ้มค่า เกี่ยวกับใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า มากที่สุด จำนวน ๔ คน รองลงมาจัดซื้อ-จัดจ้างเกินความจำเป็น จำนวน ๒ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนในตำบลก้อ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านหลักความคุ้มค่า เกี่ยวกับอยากให้ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด จำนวน ๕ คน รองลงมาควรปรับปรุงส่งเสริมการบริหารทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน ๓ คน

๕.๑.๕ แนวการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม พบว่า การบริหารงาน คือการตรากฎหมาย กฎข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมนิยมยอมรับปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และการปฏิรูป กฎระเบียบ ข้อบังคับให้เหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้ การบริหารงานโดยยึดหลักนิติธรรมนี้ จะทำให้การดำเนินงานเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ได้อย่างชัดเจนถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้

๒. หลักคุณธรรม พบว่า การบริหารงาน คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ควรเสริมสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมทั้งบุคลากรในองค์กร และประชาชนทั่วไป การบริหารงานต่างๆ โดยยึดหลักคุณธรรมนี้ จะทำให้เสริมสร้างความรักใคร่ ความสามัคคี การดำเนินงานเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ได้อย่างชัดเจนถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้

๓. หลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารงาน คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส ถูกต้องตามกฎระเบียบข้อบังคับสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา โดยเฉพาะโครงการที่ต้องใช้งบประมาณมากหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ จำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบจากทุกภาคส่วนเพื่อความโปร่งใส และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบโดยละเอียด

๔. หลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารงาน คือการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างเทศบาลกับประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และการแก้ปัญหาร่วมกันของประชาชน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมพิจารณา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทุกภาคส่วนจะสามารถทำให้การดำเนินงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้

๕. หลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารงาน คือ การตระหนักในหน้าที่จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อชุมชน การใส่ใจปัญหาและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลที่ตามมา เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่และชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

๖. หลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารงาน คือ การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม จัดให้มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติอย่างรัดกุม โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์

มากที่สุด ปลุกจิตสำนึกให้ใช้ทรัพยากรของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนแก่ชุมชนหรือร่วมมือกันหาแนวทางในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่พอสมควร เมื่อพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคล มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. จากการศึกษาศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวม มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X}$ = ๓.๗๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ในการบริหารตามหลักนิติธรรมนี้พบว่า การบริหารงานต้องเป็นไปตาม กฎข้อบังคับและระเบียบต่างๆ และเป็นธรรม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎข้อบังคับและระเบียบต่างๆ และมีความประสงค์ร่วมพิจารณาการร่างเทศบัญญัติให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ควรมีการอบรมด้านข้อกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ให้แก่พนักงานและประชาชนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ **พระมหาไกรสร ถาวโร (ถาวร)**^๑ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง” ผลการวิจัยพบว่าการนำหลักนิติธรรมมาใช้ ก่อนผู้บริหารจะนำ กฎระเบียบ ข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์

๒. จากการศึกษาศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวม มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ในการบริหารตามหลักคุณธรรมนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือการปฏิบัติงานเป็นไปโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม ด้วยความเที่ยงธรรม ชัดเจนสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = ๓.๓๐) และการปฏิบัติงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการบริหาร ด้วยความเป็นธรรม ชัดเจนสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = ๓.๔๑) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ด้านหลักคุณธรรมมีการนำหลักนี้มาใช้ในการบริหารงานระดับหนึ่ง ในส่วนภาพรวมพบว่าการบริหารงานภายในองค์กรควรส่งเสริม การมีจิตสำนึกยึดมั่นในความถูกต้อง ยึดมั่นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความเป็นกลางไม่มีอคติ ปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ มีความจริงใจ เสียสละ

^๑ พระมหาไกรสร ถาวโร (ถาวร), “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ **พระศรีพรรณ โชติปัญญา (สุวรรณแสง)**^๒ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักคุณธรรมมาใช้ของผู้บริหารโรงเรียน ๑) ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรในการพัฒนาด้วยความยุติธรรมต่อเนื่อง ๒) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในการแสดงความต้องการพัฒนาของแต่ละบุคลากร ๓) ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรให้เจริญก้าวหน้าตำแหน่งตามความรู้ความสามารถแต่ละบุคคล

๓. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวม มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ในการบริหารตามหลักความโปร่งใสนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือ การบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงาน อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = ๓.๒๖) และการแจ้งผลการปฏิบัติงานด้วยข้อมูลที่มีความถูกต้อง เที่ยงธรรม อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = ๓.๔๔) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านหลักความโปร่งใสมีการนำหลักนี้มาใช้ในการบริหารงานระดับหนึ่ง ในส่วนภาพรวมพบว่า การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบไม่ทั่วถึง ความชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ บางโครงการมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ **พระมหาจิระศักดิ์ จิรสกโก (ศรีปราบ)**^๓ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักคุณธรรมมาใช้ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารควรมีกฎเกณฑ์ในการบริหารงานที่สามารถตรวจสอบได้

๔. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวม มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ในการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วมนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ คือ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม พร้อมรับข้อร้องเรียนต่างๆ โดยให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบ ($\bar{X}$ = ๓.๔๓) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีการนำหลักนี้มาใช้ในการบริหารงานระดับหนึ่ง ในส่วนภาพรวมพบว่า การประชาคมแสดงความคิดเห็น การแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชน การดำเนินโครงการต่างๆ การเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมพิจารณา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของประชาชนยังอยู่ในระดับ

^๒ พระศรีพรรณ โชติปัญญา (สุวรรณแสง), “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^๓ พระมหาจิระศักดิ์ จิรสกโก (ศรีปราบ), “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา)^๔ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม การบริหารการพัฒนารูปแบบควรเปิดโอกาส ให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน

๕. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ในการบริหารตามหลักความรับผิดชอบนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ข้อ คือ เทศบาลบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับเข้าไปมีบทบาทด้วยความเสมอภาค อย่างชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๖๔$) และเทศบาลพร้อมรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบ อย่างชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๖๔$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการนำหลักนี้มาใช้ในการบริหารงานระดับหนึ่ง ในส่วนภาพรวมพบว่า ควรเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญข้า^๕ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล คือ บุคลากรในองค์การโดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์การและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ และการมีส่วนร่วมทุกมิติมีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยวางกรอบความรับผิดชอบขององค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน

๖. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารตามหลักความคุ้มค่านี้ อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ การบริหารงานโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด อย่างชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๖๕$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ด้านหลักความคุ้มค่า มีการนำหลักนี้มาใช้

^๔ พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอ บ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

^๕ สุพจน์ เจริญข้า, ร้อยตำรวจโท, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

ในการบริหารงานระดับหนึ่ง ในส่วนภาพรวมพบว่า ในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด ควรส่งเสริมการบริหารทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ **พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน)**^๖ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอลำลูกขัน ด้านหลักความคุ้มค่า มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในโรงเรียน

๗. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำลูกขัน จังหวัดลำพูน ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมนึก ธีรปัญญา (กล้วยน้ำว้า)**^๗ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพ และ รายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๘. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำลูกขัน จังหวัดลำพูน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระศรีพรรณ โชติปัญญา (สุวรรณแสง)**^๘ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี” ผลวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน อายุ ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเทศบาลตำบลก้อ เพิ่งได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลไม่กี่ปีที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน

^๖ พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน), “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^๗ พระสมนึก ธีรปัญญา (กล้วยน้ำว้า), “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ,**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

^๘ พระศรีพรรณ โชติปัญญา (สุวรรณแสง), “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

และยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริการงานราชการส่วนท้องถิ่นอยู่ จึงอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

๙. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา)^๙ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” ผลวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง^{๑๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ด้านเพศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งรายได้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๑๐. จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระไพฑูรย์ รตนโก (ศรีวิชา)^{๑๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงนาราง จังหวัดอุตรธานี” ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงนาราง จังหวัดอุตรธานี พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน มีทัศนคติ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วน of ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน เนื่องจากมีความหลากหลายในสาขาอาชีพ และส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร

^๙ พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

^{๑๐} พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕.

^{๑๑} พระไพฑูรย์ รตนโก (ศรีวิชา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงนาราง จังหวัดอุตรธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

จึงมีห้วงเวลาแตกต่างกัน อย่างเช่น อาชีพประมงต้องทำงานกลางคืน อาชีพทำไร่สวนต้องทำงานกลางวัน อาจจะได้รับการบริการจากเทศบาลตำบลก็แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน อย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ได้บังคับบัญชา ราษฎรในพื้นที่และชุมชน

๒) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนได้รับทราบและถือปฏิบัติ มีกระบวนการตรวจสอบได้

๓) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันการดำเนินงานโครงการต่างๆ และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนหรือบุคลากรและประชาชนในตำบลก้อ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ

๔) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมต่างๆในชุมชนเพิ่มขึ้น

๕) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน รมรณรงค์ให้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกคน ให้ตระหนักถึงการปฏิบัติงานและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในองค์กรและชุมชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

๑) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบในการวางแผนงาน โครงการ การปฏิบัติงาน การบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร พนักงานเทศบาล และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนให้สอดคล้องรับกับแนวคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

๓) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่างๆตามหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงและเป็นประจำทุกเดือน

๔) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆตามหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล

๕) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรมีการจัดการทรัพยากรโดยนำหลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ๒) ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่า หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน จากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่
- ๓) ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่น เช่น อคติ ๔, สังคหัตถุธรรม, สาราณียธรรม หรืออิทธิบาทธรรม เป็นต้น มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานเทศบาลตำบลก้อ
- ๔) ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ๕) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในสำนักงานองค์กร หรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะการบริหารงานคล้ายคลึงกัน โดยมีหลักธรรมาภิบาล เป็นตัวแปรตาม